Advies Algemene Raadscommissie Gemeente Hoorn d.d. 17 oktober 2024

Onderwerp: Financiële hersteloperatie gemeente Hoorn 2025 en verder
Zaaknummer: 2186098

Advies: De **commissie** adviseert dit voorstel als A-punt te agenderen op 5 en 12 november 2024.

Hoofdlijn discussie commissie
De commissie ziet in meerderheid dat de bezuinigingen een zware last zullen gaan trekken op de gemeente en voorzieningen. Anderzijds is de noodzaak de commissie duidelijk. Een afgewogen pakket maken dat kwetsbare groepen ontziet, is topprioriteit. Inwoners moeten zo min mogelijk merken van de ombuigingen.
De ambtelijke organisatie en het college worden bedankt voor het inzichtelijk maken van de hele lijst met maatregelen. Er wordt door de gehele commissie ook gewezen naar het Rijk, dat wel taken naar gemeente overhevelt, maar gemeenten niet de benodigde budgetten geeft om dit naar behoren uit te kunnen voeren.
Het meest lastige vindt de commissie het om goed in te kunnen schatten wat de maatschappelijke effecten van sommige maatregelen gaan zijn. En de commissie constateert verder breed dat er zorgen zijn over wat er uiteindelijk haalbaar is aan maatregelen. Men ziet dat de cijfers voor wat betreft opbrengst nog fluctueren of soms zelfs niet nader ingevuld zijn.
De meerderheid van de commissie ziet het als belangrijk uitgangspunt dat er tijdig -al met ingang van 2025- gekeken wordt naar *structurele* dekking van de tekorten, en niet eenmalig een begrotingstekort dekken in 2025. Als dit echter tijd oplevert, wordt het in sommige gevallen wel als een oplossing gezien om eenmalig een bedrag uit de Algemene Reserve (of andere reserves) te halen. **Wethouder financiën Boomgaars** waarschuwt hierbij dat sommige reserves dienen voor noodzakelijke woningbouw, en andere noodzakelijke investeringen in bereikbaarheid en dat die beter niet willekeurig ingezet kunnen worden.

Een aantal onderwerpen komt in bijna alle bijdrages vanuit de commissie terug.
De volgende onderwerpen zijn volgens de commissie in meer of mindere mate omstreden of dienen nader toegelicht te worden:

- **Het Mantelzorgcompliment.**

De commissie vindt dit breed belangrijk, vooral omdat het als een stimulans kan worden ervaren onder de groep die het al moeilijk heeft. Sommige fracties zoals de **CU** stellen voor het bedrag te verlagen naar 50 duizend euro in plaats van 100 duizend euro. Andere fracties vinden dat een waardering niet per se in geld hoeft te gebeuren. Meerdere fracties **(CDA, SH, GrL)** vinden het zo belangrijk dat het bedrag gewoon zo moet blijven staan. Zij zullen dit mogelijk amenderen en naar dekking zoeken. **Sociaal Hoorn en CDA** vragen of er mogelijk restantbudgetten van de jaren 2023/2024 voor tijdelijke dekking kunnen worden ingezet.

- **Toegang tot de WMO**

Vraag die hierbij breed leeft, is: hoe gaat dit concreet uitpakken? Dit heeft te maken met een bezuiniging van 360 duizend euro. Het **CDA** vraagt zich af of de zelfredzaamheid nog wel verder kan worden opgerekt.
In sommige opzichten lijkt de Septembercirculaire van het Rijk verlichting te bieden, b.v. voor de WMO. **Wethouder Boomgaars** geeft echter aan dat er ook extra uitgaven tegenover die bedragen staan. Ook gaat het om een relatief klein deel van het totale budget (ongeveer 2%), zodat dit haalbaar moet zijn.
Hoe?! ziet de korting op de WMO als een probleem omdat kleine ingrepen grote gevolgen voor cliënten kunnen hebben en men beraadt zich op een instrument. **HOP** ziet de zorgvraag alleen maar stijgen de komende tijd, en dan komt de gemeente nog steeds in de min is de verwachting van de fractie. De fractie vindt dat samen met andere fracties goed dat het kindpakket is opgehoogd.
Eénhoorn ziet dat er een afgewogen voorstel ligt voor de WMO, het is niet fijn, maar wel noodzakelijk.

- **OZB verhoging.**

Een verhoging van de OZB wordt niet als een fijne maatregel beschouwd, maar de commissie kan hier in ruime meerderheid mee leven, als dit betekent dat belangrijke voorzieningen te redden zijn voor Hoorn. Bovendien is uit onderzoek gebleken dat Hoorn aan de lage klant zit met de OZB tarieven, stelt onder meer de **PvdA**. Dit blijft ook na verhoging zo.

Hart van Hoorn vindt dat er in de bezuinigingen teveel lastenverzwaring voor inwoners zit, bijna 10 mlj. heeft men uitgerekend. Andere fracties vragen HvH welke maatregelen men dan wel wil nemen. De fractie noemt er een aantal, die nu op een rood kruis staan maar die zij wel willen inzetten als dekking. 'Intensivering beleid' wordt bijvoorbeeld genoemd als optie voor dekking, zoals het actieplan Fiets of de investeringen van een extra 200 duizend euro in cultuur. Hier is de insteek van HvH: behoudt wat je hebt. **D66** ziet dit weer als een noodzakelijke investering: als je niet extra geld aan cultuur geeft, gaan organisaties echt omvallen, vanwege de kostenstijgingen de laatste jaren.
FrT ziet grote gevolgen voor instellingen, ondernemers en eigenaren van panden. Zij beraden zich op een instrument, te dekken uit niet uitvoeren van het poppodium, of verlagen van administratieve lasten WMO.
De VVD ziet 2025 als een probleem voor de ingangsdatum van de OZB verhoging. Mogelijk gaat men dit wijzigen naar 2026.

- **Herijking subsidies per 2027.**

Het bedrag van 670 duizend euro wordt door vrijwel alle partijen erg (te) hoog bevonden. Waarom moet dit nu al genoemd worden, vragen meerdere partijen zich af. Alle woordvoerders vinden dat het proces zo zorgvuldig mogelijk moet worden ingevuld samen met de instellingen, en dat maatregelen niet onomkeerbaar mogen zijn. Bij de Kadernota verwacht men een voorzet voor een ordentelijk proces hierbij.

Meerdere fracties, zoals **PvdA, Fractie Tonnaer en Sociaal Hoorn** maken zich grote zorgen om deze maatregel. Zij zijn bang dat je het kind met het badwater weggooit als de gemeente dit zo doet. Meerdere fracties zijn geheel tegen het opnemen van deze bezuiniging en kondigen een instrument aan om dit weg te halen uit de lijst. Men vindt dat het noemen van de herijking zelfs pas met ingang van 2027 niet haalbaar zal zijn voor de meeste instellingen en rechtspersonen. Maar de opdracht ligt er dan wel al, het bedrag staat.
Op vragen van andere fracties wat men dan als dekking aandraagt, wordt bijvoorbeeld het niet uitvoeren van het *poppodium* genoemd. Voor de fractie van **D66** is die investering juist weer van groot belang voor de jongeren in de stad.
Hoe?! en andere partijen zoals **Hoorn lokaal**, willen goed kijken naar hoe gesubsidieerde instellingen nog het hoofd boven water kunnen houden. Zij zien graag eerst een grondig plan tegemoet. **Eénhoorn** vraagt die partijen hoe zij -als zij dit bedrag uit de lijst willen halen- dan onderaan de streep kloppend gaan maken. Men kan niet zomaar overal maatregelen uithalen zonder alternatieve dekking. Niemand is blij met alle maatregelen, maar er moeten harde keuzes worden gemaakt. Je kunt niet allerlei individuele maatregelen gaan schrappen, het totaalbedrag moet hard zijn.

- **TopX en poppodium**

Bij de effectiviteit van deze bezuiniging op het TopX project wordt de vraag gesteld of die de eerdere inspanningen niet tekort zal doen. De **CU en Fractie Tonnaer** zijn om die reden tegen deze maatregel. Als dekking stelt de fractie voor om investeren in de lokale economie wat terug te draaien. Stadspromotie mag wel wat minder, vindt de partij. En het poppodium vinden diverse partijen **(zoals de PvdA, CU en FrT)** een logische bezuiniging in moeilijke tijden. Fractie Tonnaer vindt Manifesto nog prima geschikt en dit kan men nog verduurzamen. Mogelijk komt FrT met een instrument verduurzaming monumentale gemeentepanden.

- **Parkeren, verhogen parkeergeld**

Een meerderheid ziet dit als een noodzakelijke maatregel. Sommige partijen, zoals **FrT** zullen wellicht toch zondag gratis willen houden, te dekken door b.v. de reserve Parkeren. Ook kan de maatregel om bij de Rode Steen een knip aan te brengen achterwege blijven, dit is een investering die veel kost, vindt FrT. Mogelijk komt men hier met raadsinstrumenten, dit ligt ook aan de benodigde investeringen. Met name **GroenLinks** ziet de maatregelen die de kwetsbaren beschermen zoals handhaving van het armoedebeleid als leidend, en dus kijkt die fractie meer naar OZB verhoging en hogere parkeertarieven.

- **Verkeer algemeen**

De stadstoegang / tunnel vindt **Hoe?!** niet nodig, gezien het uitgangspunt van een autoluwe binnenstad. Men beraadt zich op een raadsinstrument.

Andere uitgangspunten en besproken kaders:

- **Geen onomkeerbare maatregelen**

Meerdere fracties vinden dat er in alle gevallen sprake zou moeten zijn van omkeerbare maatregelen, dus dat er in later fases nog kan worden ingegrepen als maatschappelijke effecten in de praktijk te zwaar blijken.

Meerdere fracties zoals **Hoorn lokaal** vinden dat er geen bezuinigingen zouden moeten plaatsvinden op beheer van de openbare ruimte en wijkcentra, zaken die voor de leefbaarheid in de wijken essentieel zijn.

- **Schrappen van duurzaamheidsleningen**

GroenLinks wil weten of dit schrappen een negatief effect heeft op de doelstelling van klimaatneutraal in 2040? Betekent dit geen steun meer voor maatregelen van individuele inwoners voor klimaatmaatregelen? De wethouder geeft aan dat de landelijke duurzaamheidsdoelstelling van 2040 niet zozeer door individuele maatregelen gehaald gaat worden. Uiteraard draagt elke zonnepaneel bij. Maar bij de doelstellingen op langere termijn gaat dan om grote energieopwekprogramma's en warmtenetten.

- **Bezuinigingen op de eigen raadsbudgetten.**

De raad heeft aangegeven ook op de eigen bedragen zoals ondersteuning en representatie te willen bezuinigen. Er wordt aan gewerkt om dit via de juiste kanalen inzichtelijk te maken. Het presidium en de werkgeverscommissie/griffie zijn hiermee namens de raad bezig.

- **Verhogen van de inkomstenkant.**

De opties om aan de inkomstenkant meer binnen te halen wordt ook genoemd: onder meer een hogere vergoeding voor de witte vloot wordt als optie ingebracht.

- **De bezuinigingen op de GR-en** worden door vrijwel alle partijen, met name ook door de **PvdA** en **Eénhoorn**als black box aangeduid: het is onbekend in hoeverre die bezuiniging van 5% gehaald kan worden. **Eénhoorn** geeft aan dat het niet mogelijk is om deze gemeenschappelijke regelingen eenzijdig te korten.

Reactie van Axel Boomgaars, wethouder Financiën.
De wethouder bevestigt dat het gaat om zware afwegingen. Hij is dankbaar voor het vele werk dat is verricht. De voorstellen zijn volgens hem inderdaad zwaar. Maar wel in balans. Aanpassingen van structurele maatregelen en die vervangen door iets dat niet structureel is, kan…maar reken je als raad niet rijk, is zijn advies. Het gaat slechts om klein plusjes in 2024, en alleen incidenteel.
Bij de WMO geeft hij aan dat een mantelzorgcompliment nuttig is, maar niet de primaire reden ervoor. Hij herhaalt dat de gemeente op zoek is naar geld. Als de preventie beter wordt, wordt de instroom lager en dat bespaart kosten. De exacte effecten moeten nog blijken.
Bij de herijking subsidies in het sociaal domein gaat het om veel bestaande rechten die gegroeid zijn. Op basis van huidige beleidsuitgangspunten kun je die prima opnieuw opbouwen. Maar wel met de financiële opgave in het achterhoofd. Dus niet alle organisaties zullen aan de lat staan en de raad is eerst nog aan zet voordat het doorgaat. De raad krijgt het laatste woord. In juni komt dit langs de raad. **ACTIE De wethouder** moet schriftelijk terugkomen op de WMO en of het daarbij gaat om individuele voorzieningen.
Bij het TopX programma lijkt een efficiencyslag mogelijk. De tarieven voor het parkeren: hier staan wat lijkt op overschotten bij, maar dat zijn het niet. Het gaat om investeringen in het Poort van Hoorn-programma en de onderdoorgang van het spoor. Hier staat een tegenprestatie van 40 mlj subsidie van het Rijk tegenover.

Toezegging van de wethouder: er volgt een scenario met nadere uitleg wat er nog mogelijk is voor een (ruimer) kindpakket. De wethouder geeft aan dat het zonde zou zijn, om als het werkt, het weg te bezuinigen.

Conclusie voorzitter
Er zijn diverse aandachtspunten genoemd bij de maatregelen. Het college kan aan de slag met de input van de commissie. U ziet sommige resultaten terug in de Begroting 2025 bij de behandeling op 5 november en daarna besluitvormend op 12 november. Er wordt dan ook vooruit gekeken naar de meerjarenbegroting 2026 – 2028 en eventuele begrotingswijzigingen voor eind 2024. In juni 2025 bij de Kadernota 2025 worden de restant opgaven dan in kaart gebracht en besproken. Ook kan er dan bekeken worden welke in gang gezette maatregelen effectief zijn, en welke mogelijk andere bedragen gaan opleveren.

Arnica Gortzak, voorzitter Jan Hoek, commissiegriffier